

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányzószobákban.

Iparostanoncaink.

(Kérő levél Alaghy Dezső, Pausch Rafael és Say Ferenc urak címére.)

Előkelő s ha a jó Isten és a fennsített nevek viselői is úgy akarják, emlékezetes látogatásban volt része mult vasárnap a székesfehérvári iparos tanonciskolának.

Zulavszky Andor ur járt itt, ezen iskolák szakfelügyelője, a kultuszminiszter kiküldöttje, kinek látogatásáról a lap mult számában körülményesen beszámolt olvasóink.

Az előkelő látogató teljes megelégedésének adott kifejezését a látottak felett s erre büszkék lehetnek úgy az iskolát fenntartó város, mint az ott oktató tanító urak. Régóta tudjuk, hogy sem az elsőnek áldozatkészségéhez, sem az utóbbiak buzgó, szakértő működéséhez szó nem férhet.

Volt azonban a látogatásnak egy mozzanata, mely e sorok megírására birt bennünket. A felügyelő ur látogatása folyamán kijelentette:

1) hogy az iparostanonciskolánál az ünnepeken lehetőleg az előadás beszüntetendő;

2) hogy vasárnap délutánokon a tanoncok az iskola látogatása alól, hacsak lehet felfüggesztendők;

3) hogy a vallás-erkölcsös nevelésre kíváló gond fordítandó.

Végül megkérdezte, van-e városunkban tanoncolthon.

Szomorú dolog, hogy e tekintetben iparos-

tanonciskolánk sok kifogás alá esik. Nem a 3-ik pontot értjük; hisz ez tisztán a vezetőség s a tanítótestület jóindulatától függ. Ennek hiánjáról pedig — hála Istennek! — nem kell és nem szabad panaszkodnunk.

Hanem a többi!

Ehhez akarunk szerető szívvvel, igaz jóakarattal hozzá szólni. Nem rekriminálni; Isten ments, hisz nem személyekben de a körülményekben rejlik a baj gyökere; hanem kérni, buzdítani, sürgetni akarunk, hogy egy nagy, egy szent ügy, az iparostanoncok vallás-erkölcsös nevelése fellendüljön. Pünkösöd szent Lelkének hatása alatt állunk még; ez a Lelék ihlessen meg bennünket, ez felkeltse, hogy ügyünket diadalra juttassuk!

Mint a látogató ur szavaiból kivehetjük, az iparostanoncok vallásos nevelésének kérdése ma már a legfelsőbb körök figyelmét is magára vonta. Mikor az iparostanonciskolákat megalkották, akkor még hekuba volt ez pont oda fenn. Először ez irányban semmi sem történt; majd fakultatív, 1894. óta végre kötelező a heti egy órai hitoktatás az iskolákban. Ez is csak egy és majdnem semmi. S ez a pár évized megtermette a maga szomorú gyümölcsseit. Iparosaink egy része lelkiileg teljesen elvadult. Ténynyel bizonyítunk. Mult ősszel megyénk buzgó lelki püspöke az iskola vezetőségével teljes harmoniában elrendelte,

hogy a tanoncok vasárnaponként szent misére járjanak. Egy része el is jött, a másik, a nagyobb rész nem jöhetett, mert gazdáik azzal állottak elő, hogy: „nekünk a püspök nem parancsol, majlis ha a k. r. szent elrendeli; nem vagy te diák; járjanak az ifiurak templomba,” stb. Hogy itt teljes lelki elvadulással állunk szemben, az világos. Ezek a megjegyzések megvilágítják azt a sötét képet, mely az iparostanonc helyzetét ábrázolja.

Ö a modern társadalom pártija. Gazdája (tisztelet a kivételnek,) csak állati erejét tekintve, azt iparkodik kihasználni, lelkével nem gondol. Űleget többet kap, mint jó szót és ennivalót. Ruhája rongyos, ő maga piszkos, fésületlen s többnyire álmos. Káromkodással korholják, bottal, lábszjjal buzdítják. Főfoglalkozásai, a vízfordáson és gyerekringatáson kívül, a civakodás, gyümölcslopás és a piaci kofák beszantása.

Felnő, mint egy olyan lény, melyre a darvinista filozofusok elméletük bizonyítgatásánál nem minden siker nélkül hivatkozhatnak.

A heti egy órai hitoktatás elégtelensége, a műhely levegője, a segédek rossz példája, erkölcs-telen beszédek aztán megtermik gyümölcsüket. A nem gondozott szív elvadul, s dudva terem ott, az Isten képére alkotott halhatatlan emberi lélekben, ahol abban a korban az ifjúkor erényvirágainak kellene diszleniök.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Kirándulás Pozsonyba.

Az erő érzete mindig boldogít. Mikor izmainkat feszülni érezzük, mikor a forró vér lüktet, pezseg ereinkben, fölemelt fővel tekintünk szét s jól esik a tudat, hogy képesítve vagyunk a küzdelemre s nem félünk az akadályoktól.

Mi katolikus írók és hírlapírók néhány év előtt még szerénykedve emlegettük, hogy léte-zünk s elszigetelve, magunkra hagyva, egyenkint küzdve, viaskodva nézünk, azt az erőt, melyet ellenfeleink tömött táborukkal, összetartásukkal produkáltak.

Istennek legyen hála! ma már mi is vagyunk valamik. Nem én mondom, nem mi mondjuk, hanem a közönség ismeri el.

Pozsony városának örök hálával adózunk azért az imponáns tünnetésért, melyet a mult vasárnap számunkra rendezett, elismerve küzdelmünk célját, jogosultságát s eredményeit. Az ősz koronázó város, melynek multjához annyi dicsőség fűződik, mely a jelenben annyi széppel di-

csekszik, a mely a mi patrónusunknak, a nagy Pázmány Péternek hamvait is magába zárja, igaz magyar vendégszeretettel fogadott bennünket s gyengéd figyelmességének annyi jelet halmozta ránk, a mennyire valóban nem gondolhatunk.

A mult évben Pécsen voltam a Pázmány-egyesületnek, a kath. írók és újságírók egyesületének gyűlésén, az idén Pozsonyba hitt bennünket össze mesterünk és vezérünk, dr. Margalits Ede, a kiváló tudós és egyetemi tanár, írói és újságírói gárdánk elnöke.

Egérutat vettem s merész elszántsággal felejteti igyekeztem egy napra a mi kedves Fehérvárunkat, örömeink és bánataink tanyáját. Vasárnap a fél öt órai vonattal Budapestre, onnan 8 óraker elindulva 11-kor már Pozsonyban valánk. A ki — mint jó magam is — nem ismerte még régi dicső várost s az oda vezető utat, sok szépet és meglepőt talált benne. Alig hagyjuk el Budapestet, midőn a termékeny rónák, zöld vetések s kedves változatosságban felbukkanó villasorok közt az egyszerű Vác, majd vadregényesebb környezetben Visegrád ősi vára emelkedik ki. Vagy nem is vár, mint inkább annak romjai, az ősi dicsőségnek éji homályban késő maradványai, hirdelve azt a bol-

dog kort, mikor a magyart a félvilág uralta s a nemzet, a talián, a franciával egyetemben szivezen görbítette a derekát. Hollos Máttyás hadvezető népe s tudománysozjas udvara előtt. Ott támaszkodik a vár lábához Salamon tornya, a hol a pártoskodó vitéz szomorú fogságban nézegette a Duna fölött kóborogó szabad felhők futását.

A vonat dübörögve rohan velünk, Esztergom büszke bazilikáját, az egész vidék uralta szép templomát, a nagy Simor primás emléken elmerengve, rövid idő múlva Ersekújvárnál vagyunk. Egyetlen hely, a melyet vonatum megállással tisztel meg. A cigánybanda vigan húzza a szebbnél-szebb magyar nótákat s mi karapékát eszünk s nem első rendű italokkal öntözgetjük a vasuti koromtól és portól belepett torkunkat.

Gyönyörű síkvidék, áldott rónaság s csak Cseklész táján kezdik a hegyek koszoruban övezni a környeket. Lépésről-lépésre emelkedik a táj, a hegyek összetorkolnak, majd gyarak füstös kéményei merednek felénk, aztán kitarul Pozsony panorámája. A város hegyoldalban fekszik, közepe táján egy hegy magaslik ki, rajta egy négy tornyú ódon vár kopott omladozó falai merednek az ég felé.

A vasutnál nagy szeretetreméltósággal fo-

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárott

Városház-tér, 5. szám alatt.

(Bejárat a Megyeház-utcáról.)

Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelegnyék, függönyök, végaruk, valamint ágynemű-toll tisztítását elvállalom. — Gyász esetekben a legrövidebb idő alatti kiszolgálást ígérek.

150—20

Mai lapunk 4 oldal.

Mikor aztán jön a *szabadulás nagy napja*, sutba kerülnek a félálmosan, csak muszájból meghallgatott vallási és erkölcsi elvek, jönnek a rosz pajtasok, nekipezsdül a fiatal, zabolátlan vér, elhallgat az ész és elkezdődik a hajszolása azoknak az élvezeteknek, melyekről itt szólni nem szabad...

Tiszta örömeik forrását nem ismeri, tehát a pocsolva vize után fut a szenvedélytől szomjas állati természet. Esténként, a napi munka fúradalmi után, fiatal, bajszatlan alakokat látunk jól-rosszul kiöltözve sietni abban az irányban, merre a város „Kloaka maximája” fekszik és sir a lelkünk. A keddi lapok aztán stereotip hírekben jelentik, hogy a bűn tanyáin a perditáért folytatott undorító versenyben ismét dühöngött az állat, vér folyt, keresztény magyar ifjak vére, melynek csak Istenért vagy a hazáért volna szabad folytania. S e vér száz cseppje közül kilencven az iparos ifjúság vére.

S ha nem ömlik vér: jön a vagyontalan-ság, megfogyatkozik az életkedv, csökken a munkacérs a sorozó bizottságok szánakozva nézik a satnya nemzedéket. S e nemzedéknek legsatnyább részét a magyar iparos ifjúság szolgáltatja.

Kikről beszélünk még? A szerelmi tragédiák szomorú hőscsíról: A revolveres szabókérdésről: A regényes hajlamú szabókról: A Friss Ujságban leendő kiserkesztés után epedő lábbelikészítő ifjakról? A socialdemokrata Jakabok által pórázon vezetett ezreiről a magyar iparosoknak...?

Ezeken a bajokon az iskola nem segít. Nincs ideje, nincs ereje hozzá. De még a szintelen ifjúsági egyletek sem! A műveltség, melynek közlésére ez egyletek törekednek, legfeljebb csak gyenge dörzsfeke lesz az ifjúság szenvedélyének.

S mi mit akarunk? Nem gátolni, nem fékezni az ifjúságot. Mi szárnyakat akarunk neki adni, hogy repüljön *felfelé*, mi életet akarunk neki adni, hogy éljen tudjon egy felsőbb életet. Mi az örök igazság úde forrásáival akarjuk itatni azt a szomjas lelket, táplálni az éhezőt az élet kenyérével, mely az egyszerű zubbony, sőt a rongy alatt is nagy lelkeket tud kialakítani.

gadtak bennünket. Kumlik Tivadar dr. polgármester, a kath. autonóm hitközség elnöke az előkelő világi és egyházi férfiak élén üdvözölte Margalits dr. személyében egyesületünket. Majd kocsira ülve körülbelül harminc díszes fogaton vonultunk át a városra, körülözve a kíváncsiak ezer és ezernyi seregétől, a kik értesültek már róla, hogy egyesületünk ünnepe Pozsony városának is ünnepe lett. Csinos, de hegyes-völgyes, kanyarulatokban, szűkületben és tágulásban gazdag utcákon keresztül vitt utunk s az első percek meggyőztek bennünket arról, hogy egy régi, a középkorban született város tiszteletreméltó falai közé értünk.

Fél tizenkettőkor szent misét hallgattunk a díszes, impozáns, nagyszerű méreteken gazdag domban. Jövetelünk fő célja Pázmány Péter, Magyarország legnagyobb primása sírjának megkoszorúzása volt. Erőt és lelkesedést jöttünk meríteni annak a nagy férfinak sírjánál, kinél tollal és szóval nem szolgálta igazabban és nagyobb hatással egyházát és hazáját egyetlen magyar sem.

Magunkba színi akartuk azt a levegőt, a melyben egy halhatatlan férfinak szelleme leng, kinek példája nemzetünk egész történetének, kell, hogy világító szövetneke legyen.

Katholikus tanoncotthont akarunk!

Katholikus legényegyletünk több immár negyven évesnél. Egykor szépen virágzott. Ma gyenge, csenvész fa, sárguló levelekkel, gyümölcs nélkül, mert nincs tápláléka. Nincs generációja, melyet átvegyen, néves ifjúsága, mely az élet legveszedelmesebb éveiben jóságos anyai szárnyai alá vágyódnék. Nincs talaja az ifju szivekben, hova gyökereit ereszthetné. Nincs előkészítő tanoncotthonunk.

Másutt már van. Budapesten, Győrött, Gyulafehérvárott, stb. stb. Létesítése nálunk sem ütköznék különös nehézségekbe.

A legényegylet, melynek házkérdése a közel jövőben megoldást nyer, igazi szeretettel ölelné keblére kis testvérjét. A város katolikus társadalmá, élén jóságos püspökével, mindent megtenne, hogy a szent ügy megvalósuljon. A város natal papjai, derék, jó tanítói szívesen vállalkoznának még egy kis apostoli munkára.

Egyetlen akadályá van a szép terv megvalósításának. Az, hogy az iparostanoncnak nincs szabad ünnep- és vasárnap-délutánjuk. Ezt az időt akárhogy, áldozatok árán is, szabadddá kell tenni. Ha az „iparpalota” hamarosan felépül, annak segítségével. Ha azonban erre évekig kellene várni, akkor előbb is. Bármilyen módon!

Is itt teljes tisztelettel, őszinte bizalommal fordulunk az iparostanonciskola érdemes vezetőihez: *Alaghy Dezső* iskolaszéki elnök urhoz és *Pausch Ralael* urhoz, az ipariskola lelkes, buzgó igazgatójához.

Jól ismerjük őket, gondolkodásukat e tekintetben. Tudjuk jól, hogy a szívünkbeli beszédünk a szívükhöz. Vegyük erélyesen kezükbe ezt az ügyet s hisszük, hogy pár hó alatt meg lehet valósítani. Mentsek meg városunk jövő iparostanoncizációját Istennek és a hazának. Erdemekben gazdag életük egyik legszebb cselekedete lesz ez a — *lélekmentés*.

Szükségünk van azonban itt iparosaink jóakarataira is.

Nyilt őszinteséggel mutattunk rá sokaknak nagy hibájára, de jó akarattal tettük ezt. Csak azért, hogy a jövőben másként legyen. Kérjük

Kiss János dr. az egyesület egyik legbuzgóbb vezérterfia pompás beszédben fejtekte ki érzelmeinket. Majd Sziklay János dr. gyönyörű költeménye hangzott el, tolmácsolván a társaság tagjainak hódolatát.

E hódolatnak és tiszteletnek nyilvánításában résztvevett velünk együtt a város társadalmának színe-java, Bartal Aurél főispántól, Kumlik polgármestertől kezdve a mágánssokkal és előkelőségekkel együtt Pozsony város társadalmának s vidékének minden osztálya. Szinte alig bírom hinni, hogy egyhamar akadjon város, a hol a kath. közvélemény, a kath. sajtó oly (legalább is külsőleg) osztatlan tiszteletet vivott volna ki magának, mint a melyet Pozsony városában tapasztaltunk.

Az istentisztelet után megtekintettük Donner szobrásznak gyönyörű szt. Márton szobrát, melynél művészből kivétel, impozánsabb, hatalmasabb alkotást tudommal nem hozott létre a magyar földön egyetlen szobrász műsége sem. Nem akarom ezzel Fadruz művészi alkotását, Mária Terézia szobrát kisebbiteni. Pompás, meglepő munka. Hozzá a keret: az előtte hőmpolygó Duna habjai, valamint a szemközti levő liget, ritka szobornak jut osztályrészül. Az alakok kidolgo-

zása — egy-két kifogással — szintén sikerült. Emlékeim közt kutatva összehasonlítást tettem közte s Kath. Izabella madridi szobra közt, melyet alkotója teljesen ezen idea szerint csoportosított s ismét be kellett látnom, hogy mi magyarok bizony szegények vagyunk művészi alkotásokban.

A diszebédet a pozsonyi autonóm hitközség rendezte tiszteletünkre a ligeti kávéházban, a Duna tulsó partján. Gyönyörű panoráma! A dícsőséges régi város minden szépsége ékeskedett előttünk s nem csoda, hogy a jókedv a magas c táján kanyargott. Természetes, hogy nagy fokban emelte a hangulatot a kitűnő ebéd, valamint a lelkes tóztok, melyek a Duna habjainál is rohamosabban nőttek. Különösen a város polgármesterének szavain tudtunk lelkesedni, a ki felül-emelkedve a sablonos előítéletek korlátain, nemes őszinteséggel lelkesedett a keresztény Magyarország virágain és édes gyümölcssein. A tóztoknak koronája azonban *Margalits Ede* dré volt, a ki kezében a gyönyörű, drágamivű Pázmányserleggel (Párva püspök ajándéka) pompás atekintést nyújtott a katolicizmus jelen helyzetéről s különösen a magyar katolikus írók és hirlapírók sorsáról.

Lehet, hogy bizonyos léha, anyagias körökben népszerűsége ezáltal némi csorbát fog szenvedni, de ez nem lesz baj. A harcokban megtépett zászló a legszebb látvány. A zászlótartó dicsőségét hirdeti. S itt egy szent küzdelemről van szó, mely a lelkekért foly.

Fogjunk össze hazánk, egyházunk érdekében s győzni fogunk.

Lelkünk rajta!

Gallus.

UJDONSÁGOK.

— **Urnepja.** Az Oltáriszentség magasztos ünnepét méltó fénytel szokta megünnepeelni az Egyház. A kenyér színe alá rejtett intenség, az ég és föld ura nemcsak szívünk szeretetét bírja, hanem utjába hintjük a természet úde virágait, friss zöld lombjait, hogy a belső áhítat külső fényben és ragyogásban is kifejezésre jusson. Ős királyi városunk holnapi ünnepe méltó leendő eddigiekhez. Az ünnepi misét reggel 8 órakor megyéspüspökünk mondja, utána a processio fog megtartani a négy oltárhoz. Ennek végével ünnepi szent beszéd leendő, melyet Lakatos Frigyes karkaplan fog tartani.

— **Kinevezés.** Fiáth Pál báró főispán a várm. tüztöltőszövetség előterjesztésére *Simon Sándor* alparancsnokot a székesfehérvári járás tűzrendészeti felügyelőjévé nevezte ki. *Simon Sándor* e kintüntetésre teljesen rászolgált, s így mi is örömmel közöljük a megérdemelt kintüntetést.

Szlanyinka Ferenc

férfiszabó

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám.

Ajánlom dúsan felszerelt raktáromat a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű őr-, egyen- és papi-ruhák legutányosabb ár mellett, korrekt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

— **Ithon.** Tudvalevő, hogy József főherceg és családja csodálatos módon szívéhez nőtt azoknak, akik ismerni szerencsések, de az is közömbös, hogy ők meg csak minálunk érzik jól magukat, csak *ithon* felelik az élet bajait. Mikor Klótild főhercegnőnek elhunyt a mélyeségs gyászba borította a családot, menekülte kellett a kedves családnak édes otthonából, Alcsuthról, mert minden bokor, minden virág, minden madárdal, minden fűszál csak az ő elvesztett gyönyörűségükre emlékeztette őket. De most már nem tudnak tovább távol maradni az édes otthonból; újra visszatértek Alcsuthra. Mikor Budapesten fiuktól József Ágost királyi hercegtől elbucsztak, a szomorú visszaemlékezések ismét borot utáltak a szerető szülők homlokára. Az aggódó fiu észre vette ezt, s hogy enyhítsen azon a mélyeségs fájdalomon, amely a megérkezés pillanatában — az emlékek hatása alatt — osztályrészüktől jut, automobilra ült és még a vonat megérkezése előtt Alcsuthra termett; úgy, hogy kedves szüleit már az állomáson fogadta. Ez a rajongó szeretet a mily megható mindenkiere ép oly vigasztaló volt a fenségs szülőkre, a kik legalább rövid időre feledni tudták a gyermekük elvesztése által ért nehéz csapást.

— **Plebánosi vizsga.** Miller József úrnai, Bacsák Ernő seregélyesi plebánosok, Bardón István zsámbéki és Gönczöl Antal felsővárosi kaplának sikerrel tették le a plebánosi vizsgát.

— **Szemen-szedett bizalom.** Ily címen emlékezik meg a Sz. és V. Say Ferenc ipartestületi elnök újlag történt megválasztásáról s zöldség-raktárának oly szemzenszedett halmazával kedveskedik olvasóinak, a mennyi még töle is sok. Furcsa! először azt írta Sayról, hogy a bizalom teljesen megrendült iránta, hogy nem kell senkinek. Most belátta, hogy jóvondelése kriminálisan cudarul vágott be, hogy egyetlen egy iparos sem volt, a ki Say ellen csak egy szóval is bizalmatlanságot nyilvánított volna. Neki azonban ez is bírti! Erőlködik, pukkadozik. Nohát csak pukkadjon meg. De jegyezze meg azt is, hogy van egy közmondás, a mely karavánról beszél, a mely karaván akkor is halad, ha a sarka körül egy-némely alkalmatlankodni akaró artikulálatlan hangokban ad is vak dühének kifejezést.

— **Egy párbaj epilógusa.** Vinciczay Imre és Kertész Gyula városi hivatalnokok fölött, a kik egy kávéházi alfárból kifolyólag párbajt vívtak, Keczap Izidor bíró elnöklete alatt ma ítelt a bíróság s az előbbi 10 napi, az utóbbi 6 napi fogházra ítélte. Az ítéletben mindketten megnyugtatók s ezek után mi is reméljük, hogy a keletlen ügynek ez a legeslegutolsó epilógusa.

Meg nem állhattuk volna a tősztok áradatát, ha a hajó közeledése nem figyelmeztetett volna, hogy a primási palotában meg egy diszgyűlésre vár bennünket Pozsony város közönsége.

A primási palota. Ilyen is van, jobban mondva volt Pozsony városában. Az épületek tönktelegebe szorítva (előtte a régi városház, a melynél talán a miénk is modernebb és újabb) igazi nagyuri luxussal, előkelő ízléssel épült hatalmas épület-tömb, a melyben bátran elhelyezhették volna Pozsony katolikus intézményeinek összeségét. Vaszary Kolos hercegprimás bölcsessége azonban másként határozott s ugyanazon áron, melyen a kath. hitközség megvenni akarta, 160 ezer forintért eladta Pozsony városának.

Sokat irhatnék még a díszközgyűlés részleteiről, különösen Dedek Creccens Lajos emlékbeszédéről, a főgimn. ifjúság kedves énekeiről, de túlságosan hosszúra kellene nyújtani leírásomat. Csak hálánknak és köszönetünknek akarok újlag kifejezést adni, mely Pozsony város és feledhetlen lakosainak emléke iránt soha el nem mulik lelkünköl.

Bilkei Ferenc.

— **Négy hónap egy emberéletért.** Örömmel látjuk, hogy a párbaj-ellenes mozgalomnak mindig több és több híve lesz. Igaz, hogy döntő lépés alig történt ez ügyben, de reméljük, előbb-több győzni fog az eszme. E tekintetben az ügynek a legtöbb szolgálatot ezideig az az orvosi testület tette, amelynek tagjai szavukat adták, hogy *párbaj-orvosnak* semmi körülmények között el nem mennek. Szeretnők hallani, ha minden orvosi testület így nyilatkoznék. Addig azonban, a. n.ig akár a párbaj lehetetlenné tétele, akár a becületsértők méltó megbüntetése körül jelentős lépést nem látunk, e tárgy mindannyiszor visszanyeri szomorú aktualitását, amikor egy-egy párbajt kell tárgyalnunk. Most, hogy a Fehér-Knöbel ügyben a Kuria is határozott, még-egyszer elmélkedhetünk azon, hogy mily esztelenség a párbaj, amely csekély összekoccanás miatt föld alá juttatott egy szép tehetségs fiatal embert és lehetővé teszi, hogy aki a halált okozta, mindössze 4 hónapot töltsön a fogházban. Mert a törvényszék ítéletét, amely Fehér Jenőt 4 hónapra ítélte a kir. Kuria is helybenhagyta.

— **Gyászír.** Tegnap d. e. 11 órakor telték sírba id. Pákozdi Antal jánoki földbírtokost, aki valamikor városunknak tekintélyes polgára volt, s akiben Szabó Antal mérn. osztálytanácsos apósát gyászolja.

— **Szerencsétlenül járt fuvaros.** Gábris István veszpremi fuvaros, amint a budai uti sorompónál a városból ki akart hajtatni, kocsjával nekiment a sorompónak, a 7 méter hosszú rud eltorított és oly szerencsétlenül zuhant le, hogy épp a fuvaros fejét érte. Eszméletlen állapotban szállították be a kórházba, ahol az orvosok megállapították a sérülés életveszélyes voltát. A szerencsétlen ember ugyan a saját ügytelenségének tudja be a dolgot; de mi azt hisszük, a vizsgálóbírósg, amely az ügyet kezébe vette, mégis felelőssé tesz érte valakit, mert képtelenség, hogy egy sorompórud attól, hogy egy kocsi neki megy, eltörjék, ha semmi hibája nincs.

— **A székesfehérvári kereskedő ifjak egy-sületének.** I. hó 5. ére hirdettet s a polgári lövöldében tartandó nagy sétalhangversennyel összekötött táncmulatásúga rendkívül sikerülnek ígérkezik. Az érdeklődés a legszeleőbb körhben megindult. A kik meghívót tevédehöl nem kaptak és arra igényt tartanak, sziveskedjenek Schlamadinger Alajos, vagy Knazovitzky Fiemér urak ízletében azt bejelenteni, a hol a tevédehöl történt mulasztást készséggel helyrehozza a vigalmi bizottság.

— **Tekeverseny.** A tisztviselők Otthonában holnap, Urmajny nagyszabású tekeverseny lesz, még pedig nemcsak a férfiak, de a hölgyek részére is.

— **Razzia** című cikkünköl kifolyólag megjelent lapunk szerkesztőségében Demkovits Jánosné, malom-utcai lakos s kijelentette, hogy igaz ugyan, miszerint a rendőrség a vendéglobben levő zajosan mulatókat szétűzte, hogy az ottelevő hadiak gardemán nélküli hölgyekkel mulattak, de nagyobb rendzavarás nem történt s a Demkovits-féle vendéglobbe igen sok vendég jár, a kinek tisztességéhez szó nem fér.

— **Ostrom.** Valóságos ostrommal tisztelték meg néhány duhaj legény a minap Negele Mátyás méri lakos házat. A mit sem sejtő család éjjel tájban afra riadt fel álmából, hogy a kaput iszonyuan döngögték, majd pedig óriási közápport zudítanak a ház felé. A „*tíz*”-et kiabáló családot végre a szomszédok mentették ki a bajból. A csendőrök kinyomozták, hogy a főcinokosok Pisch István, Steiner József és Schmidt János legények voltak, akik tettüket azzal ismerték be, hogy Negele József-nevű fiát akarták megverni, mert egyik társukat arcul ütötte.

— **Járványos állapotbetegségek.** Val községshez tartozó Farkaslamajorban száj- és körm-fájás lépett fel.

— **Apagyilkos.** Régóta ellenségs viszonyban állott Lénárd Mihály, sárabai lakos az egész családjával. Házsártos természetű, melyhez a korcs-mázás szenvedélye is járult őt is, család-ját is a tönkremenés útjára juttatta. A mult vasárnap bucsu volt Sárabán s ilyenkor jó falusi szokás szerint az egész községs kijön a rendes kerékvágásból. Az ünnepélyes alkalom különösen megártott az öreg Lénárdnak, a ki nem is elégedett meg a bucsu napjával, hanem folytatta a dorbézolást egész éjjel s csak másnap dél tájban vetődött haza. Otthon persze ismét neki volt igaz, házsártoskodni kezdett s mikor fia, Lénárd János, ki Székesfehérvárott mint katona az élelmezési osztálynál volt alkalmazva s a bucsúra hazament — eléje állott. Az öreg rája támadt, lelővéssel fenyegette, majd, pedig mikor fia kicsavarta kezéből a revolvert, késsel támadt rája. Meg is sebesítette a homlokán. A dulakodás tovább folyt s Lénárd János kétszer rásötötte atyjára a revolvert. Az öreg lerogyott a földre s csakhamar kilehelte lelkét. Természetesen nagy lett a rümmel az egész faluban. Lénárd Jánost a ki azzal védekezik, hogy a revolver véletlenül a dulakodás közben sült el kezében, elfogták s ma már a katonai vizsgálóbíró kezében van. Tömör József vizsgálóbíró ma délután ment ki a helyszínére, hogy a szerencsétlen véget ért apának Lénárd Mihálynak felboncolását eszközöltesse.

— **Névmagyarosítás.** Weisz Jenő mányi születésű, bpesti gazdatiszt vezetéknevét *Vajdá*-ra változtatta. — Weisz Simon székesfehérvári lakos pedig „*Vás*”-ra.

— **Ügyes kereskedő-segéd** című hírünkre Berger Béla kereskedő egy nyiltéri nyilatkozattal relléktál. Hogy ő a saját érdekében megvilágosítami iparkodik a dolgot, helyesen teszi. Erre vonatkozólag csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy mindenki úgy védekezik, ahogy jönak látja és ahogy tud. Mi egyszerűen a *tenyálást* közöltük le; arról nem tehetünk, ha valakit ezért vagy amazért feljelentettek. Ítéletet, — mint pl. a Sz. és V. rovatvezetője, aki Bergert orgazdának nevezte — előre nem szoktunk mondani. Védekezzék mindenki, ha szükségét érzi, a közönség pedig addig, amíg a bíróság a tényeket meg nem állapítja, azt hiszi, ami neki tetszik. Hát hiszen Weisz Simon földön-árló is vett a *segéd ur* szerzeményéből 7 méter dúches szövetet, amelynek értéke 18 korona 2 korona 40 filléért. Ő meg azzal védekezik, hogy *nem tudta, mit ér, amit vett.* Freund Lipót is védekezik, azt mondja, *nem tudta, hogy lopott holmit ad el.* Hogy Winkler Lajos nem igen próbál védekezni, az természetes, mert hát legutóbb még 12 zsebkeendő lopását is rábizonyították a tények.

— **Késelő vá.** Kovács István 63 éves pákozdi lakos a napokban be akart jönni Székesfehérvárra, amint azonban a városzélszi keresztet ért, *Zsoudák* András a veje elébe állott, és előbb össze-vissza verte, majd pedig késével több helyen megszurta. A szegény öreget eszméletlen állapotba szállították a Szt. György kórházba. Zsoudák András a rendőrségben beismerte tettét, és azzal védekezett, hogy régóta haragban volt az ipával. Ez ugyan nagyon kevés értékű.

Türelem — gyámoltalanság.

III.

(*) Talán sehoh sem oly szembetűnő a mi indokolatlan gyávaaságunk, mint olvasmányaink, főleg hírlapjaink megválasztásánál.

Ist igazán a sötétben bujkáló Nikodemussal tartunk, ha ugyan eljutunk annyira, mint a lap-pangó katolikusoknak ez a zsidó példányképe eljutott. Mi még talán éjjel sem merünk kato-

Gyapju és nyulször kalap | Lányka, férfi, fiu szalma-kalapok és sapkák óriási választékban. | **Knazovitzky Bélánál**

különlegességek 3, 4, 5 koronáért. | Férfi, női és gyermek bőr-czipők. | **Székesfehérvár.**

Jutányos árak! Nagy választék!

104-15

likus lapot olvasni, nehogy a néppártiság, a valási türelmetlenség gyanújába keveredjünk.

Mint feltűnő eseményt hallottam évek előtt említeni, hogy egy néppárti fiatal mágnásunk egyik vidéki város valamelyik zsidó tőzsdéjében *Alkotmányt* kért s mikor nem kapott, hangosan adott kifejezést méltatlankodásának.

Hol van az a katolikus uriember, ki ezt a példát manapság követni nemné?

Kávéházakban, sörcsarnokokban, vasuti kúpekban lépten-nyomon találkozunk kaputos emberekkel, kik a felekezeti gyűlölködés személtakodó helyének teljes joggal mondható Magyar Szót minden székenkezés nélkül olvassák. Pedig, hogy mást ne említsünk, ezt a lapot olvasni jó izlésű és józanészű emberre nézve csakugyan dehonesztáló.

S a mi összehasonlíthatatlan tisztességesebb, becsületesebb eszközökkel dolgozó, ugyanazon hirszolgálatot teljesítő katolikus, vagy keresztény lapjainknak „szent újság” a nevük, melyeket nyilvános helyen vásárolni, követelni ellenkezik a felvilágosodással, a műveltséggel.

Tovább megyek. Hivatali főnököket ismerek, kik nagyon rossz néven veszik, ha katolikus alárendeltjeik kezében katolikus lapot látnak; sivár lelkű, bár katolikus vallású községi jegyzőkről tudok, kik formális hajszát indítanak községükben katolikus irányú néplapot olvasó parasztberek ellen; a modern, liberális inkvizíció összes nemtelen eszközeit alkalmazásba veszik a keresztény, hazafias szociális irányzatot propagáló sajtó terjedésének megállítására akkor, mikor községekben a hazátlan, vallástalan, zsidó ingyenélők által szerkesztett szociáldemokrata lapok olvasói a legnagyobb szabadságot élvezik.

Ez az eljárás határos az örültséggel, ez valódi *furor diabolikus*, melynek minden jó, minden kedves, minden megengedett, csak a tömjénzag (a tisztességes, vallásos irányzatot szokták e névvel jelezni) ne érezék rajta.

Pedig akármit okoskodunk, akármit spekulálunk, a sajtó ma valóban nagyhatalom s a legtöbb ember helyett az újságja gondolkodik.

S hogy vagyunk a szépirodalommal?

Ma minden regény, minden verskötet, minden beszélygyűjtemény, legyen bár még oly silány, udvarképes, szabadon forog ifjak és ártatlan leányok kezében, hivalkodva ott fekszik a szalonok asztalán; csak a tisztességes, nemes s némileg is vallásos irányú olvasmány előtt van zárva az előkelő házak és szívek ajtaja.

Erkölcsei rombolás, érzékek izgalma, fantázia időelőtti megmérgezés, az mind Hekuba, csak az *előklő tónuson* ne essék sérelem.

Gondolom ezek a nagy bajok lebegtek Veszprém tudós és nagyszellemű püspökének szemei előtt, mikor a Szent-István-Társulat ezidei nagygyűlésén a következőket mondotta:

„Ébredjünk, sorakozzunk, tömörüljünk a templomban, a kőzletben, de az irodalomban is; mert a mely szellemi irányzatnak, legyen az politikai vagy vallási, irodalma nincs, az lemondott a létezhetőségéről. Elhet ideig, óráig, talán beleges alkudozások árán, de necsak, hogy lényezővé nem fog megerősölni soha, hanem eddigi állásából is lassanként kiszorulva, sorsa a szegénytelen bukásnál egyéb nem lehet.”

Ne is álmudjunk elvünk érvényesüléséről addig, míg ezen elvek támogatói sorába nem állunk az által, hogy az ellenséges irodalmat s első sorban az ellenséges sajtót kilökvé házunkból, környezetünk, családunkból, a mi sajtónk, a mi szépirodalmunk olvasóivá, terjesztőivé nem leszünk.

Nyilttér.)*

Nyilatkozat.

„Ügyes kereskedő-segéd” cím alatt kereskedői tisztességemet méltatlanul bántalmazó közlemény jelent meg, mely a valóságnak semmiben sem felel meg. Addig is, míg a folyamatba tett nyomozás az igazságot és ártatlanul meghurcolt becsületemet kideríti, a közleménynek személyemre vonatkozó

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

részét a valóságnak megfelelően igazítom helyre: Az elmúlt vasárnap reggel 8—9 óra között, mikor üzletem tele volt vásárlókkal, egy egyén, ki egy bécsi parthie — nagy kereskedő cég utazójának adta ki magát, egy tucat különböző fajtájú, már megpróbált collectio minta-kezttyüt, melynek értéke 6 forint lehet, eladásra ajánlott azzal a kijelentéssel, hogy már több helybeli kereskedőnek is eladott ily collectiot, mely készletének utolsó maradvéka. — Alkudozás után 5 forintért megvettem. A vétel pillanatában lépett be Deutsch Gyula segédje s kérdezte, hogy nem volt-e nálam egy utazó kezttyüeladás végett. Én rögtön igenlőleg válaszoltam, sőt a kiosonni készülő eladónak utját álltam, a pénzt kezéből visszavettem, a nyert felvilágosítás után a kezttyüket Deutsch Gyula segédjének átadtam, nyomban rendőrt hívtam, kinek Freund Lipót eladót átszolgáltattam. Sejtelmem sem volt a kezttyük jogtalan szerzéséről, a mire legjobb bizonyosságom az üzletemben a vétel idején jelen voltak nagyobb száma, akik tanúságot fognak tenni az imént híven előadott tényállás igazságáról.

Székesfehérvárott, 1904. évi május hó 31.

Berger Béla.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok kik felejthetetlen drága Mariska leányunk temetésén megjelentek, ravatalára koszorút küldtek és részvét kifejezésükkel mérhetetlen fájdalomukat enyhíteni szívesek voltak; úgy a Kath. Legény-egylet valamint az Iparos Ifjusági Önképzőkör tagjai kik tiszteletből a temetésre kivonultak, fogadják a leghálásabb köszönetünket, *Bohu Alajos és családja*.

Ajánlati verseny.

Vagyonbukott Márkovits Antal volt bicskei bej. kereskedő csödtömegéhez tartozó és a csödtömlár szerint 1358 kor. 36 fill.-re becsült vas- és fűszer-árúkból álló áruraktár, továbbá üzleti berendezés ajánlati verseny útján leendő eladásra a csödtömlármány által elhatározottat.

Az érdeklődők a csödtömlár iródamában Székesfehérvárott (Nádor-utca, Hübner-ház) betekinthetik, és az áruraktárt 1904. évi Junius hó 10-én d. e. 12 órakor Bicskén a helyszínen jelenlétemben megsejmelhetik, és ugyanezen alkalommal lesznek a zárt írásbeli ajánlatok is, a becsár 10 %-ának megfelelő készpénz — mint bánatpénzzel együtt hozzám benyújthatók. Az ajánlatok az átadás után nyomban fel fognak bontatni, és a legmagasabb ajánlat a bánatpénzzel együtt alóirott tömegmondok által vissza fog tartatni.

A legmagasabb ajánlat a csödtömlármány véleményével együtt a székesfehérvári tek. kir. Törvényszék, mint csödtömlármányhoz lesz betérjesztendő és az áruraktár csak az esetben fog az ajánlattétvőnek átadatni, ha a csödtömlármány legmagasabb ajánlattétvőnek ajánlatát már elfogadta és az átadásra a felhatalmazást megadta. Az átvételnek a csödtömlármány jóváhagyásától számított 3 napon belül a vételárnak alóirott kezeihez leendő egyidejűleg lefizetése mellett meg kell történnie.

Székesfehérvárott, 1904. évi Junius hó 1-én.

Dr. Krausz Emil, ügyvéd

mint vb. Márkovits Antal csödtömlármány gondnoka.

A szőlő
OIDIUM és ANTHRAXNOSIS
betegsége ellen
az évek óta kipróbált legjobb szer a
D^r. ASCHENBRANDT-féle

Rézkénpor.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban á kilogramm 46 fillér; 10 és 5 kilogrammos zsákokban á kgm. 50 fillér; 2 kilogrammos dobozokban á kilogrammonként 51 fillér. Használata olcsóbb, mint a kénporé, mert kevesebb kell belőle; biztosabb, mert a lombhoz tapad, a szél le nem fújja.

A szőlő érést sietteti, a termés minőségét javítja!!

Ott, ahol a *peronospora* nem szokott erősen fellépni, ott a rézkénpor egyuttal a *peronospora* ellen is mentesíti a szőlőt, s így az első vagy a harmadik permetezés elmaradhat. Ez pedig lényeges költségmegtakarítás!

Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik.

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

A por kapható és megrendelhető: Fejérmegyei Gazdasági Egyesületnél Székesfehérvárott; Kovács Pálnál Székesfehérvár; Szigeti Testvéreknél Székesfehérvár; Déry János és Fianál Ercsiben; Reichard Mór-nál Csákvárott.

HIRDETMEY.

Értesítjük t. üzletfeleinket, hogy az intézetünknel elhelyezett betéteket 1904. július hó 1-től

3⁶/₁₀ % -al

kamatoztatjuk. — A tőkekamat adót továbbra is az intézet fizeti.

Székesfehérvár, 1904. május hó 31.

A FEJÉRMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR
IGAZGATÓSÁGA.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.